

Motion till riksdagen 2011/12:K283

av **Nina Lundström (FP)**

Finska krigsbarn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de finska krigsbarnen.

Motivering

Under andra världskriget 1939–1945 ägde en gigantisk barnförflyttning rum. Efter kriget hade omkring 80 000 finska barn vistats i Sverige. Barnen var allt från några månader till 14 år gamla. De flesta kom ensamma eller i syskongrupper, med tåg eller båt.

Resultatet av flera års forskning om finska krigsbarn 1939–1949 på svenska barnhem och sjukhus har gett mer kunskap om barnens villkor och utsatthet. Tusentals finska barn fick vård på svenska sjukhus under krigsåren. Många av de finska barn som placerades på barnhem hade både finska vårdare och tillgång till finskspråkiga lärare, vilket gjorde att de som kom hem igen hade sitt modersmål i behåll till skillnad från barn som placerades i fosterhem.

Forskningen påvisar hur den svenska lokalbefolkningen organiserade sig för att hjälpa de tusentals barn som måste få vård för att bli friska eller överleva. Mer än 400 sjukvårdsinrättningar, konvalescenthem och barnhem inrättades under krigsåren enbart för tusentals finska barn som inte kunde eller fick komma till svenska fosterhem.

Minst 3 000 av de finska krigsbarnen var så svårt sjuka eller undernärda att de inte hade överlevt utan de svenska insatserna. De frivilliga insatserna väcker beundran även idag. Men det fanns även svåra förhållanden och lidande i barnens situation.

De flesta barnhemmen för finska barn startade genom privata initiativ eller genom företag, församlingar eller ideella organisationer. De flesta barnhemmen fick inte öppnas om inte ortens förste provinsialläkare (statligt anställd)

Fel! Okänt namn på

avgett sitt yttrande till länsstyrelsen vars beslut sedan kunde vara godkännande, godkännande efter viss korrigerings, eller avslag.

Från och med 1944 var det Civilförsvarsstyrelsen som stod som initiativtagare till att öppna fler barnhem parallellt med Hjälpkommittén. Medicinalstyrelsen beviljade statsbidrag. Hjälpkommittén administrerade statsbidraget, som ansöktes månadsvis.

Från 1944 var det Socialstyrelsens inspektörer som reste runt och kontrollerade barnhemmen, ibland tillsammans med kommunala tjänstemän. I rapporterna finns tecken på att vissa barn för illa.

För de finska krigsbarn som kom 1939–1944 är läget osäkert vad gäller frågor som rör vanvård. Det anses finnas frågetecken kring i vilken utsträckning barnvårdsnämnderna var ansvariga. Barnhem som uppstod efter år 1944 kontrollerades dock av Socialstyrelsen och de barn som vistades i dessa barnhem borde komma ifråga för analyser kring vanvård.

De finska krigsbarnens historia är en viktig del av vårt historiska arv vad gäller både de goda insatserna och de lyckliga barndomsminnena trots krigets fasor och frågan om de barn som inte blev väl omhändertagna utan utsattes för ytterligare påfrestningar och lidande.

De finska krigsbarnens historia är en del av vår historia.

Stockholm den 30 september 2011

Nina Lundström (FP)